

Vår felles helsetjeneste - trygghet for fremtiden

Arbeiderpartiet ønsker en sterk, offentlig helsetjeneste i alle landets kommuner og samarbeid med gode ideelle aktører som bygger på langsiktige avtaler. Den skal være styrt av fellesskapet og finansiert over skatteseddelen. Et offentlig helsetilbud av høy kvalitet er det beste forsvaret mot økte forskjeller og vårt fremste verktøy for å skape trygghet for den enkelte, uansett hvor man bor og størrelse på lommeboka. Koronapandemien preger fortsatt helsetjenestene, og legger sammen med høy prisvekst et stort press på helsetjenestene. I kriser er det ekstra viktig med fellesskapsløsninger derfor vil Arbeiderpartiet videreutvikle og styrke vår felles helsetjeneste og motvirke sosiale, geografiske og økonomiske helseforskjeller. Helsepersonellkommisjonen er tydelige på at den største utfordringen vi har er kvalifisert helsepersonell. Vi har fem mål for en sosialdemokratisk helsepolitikk for et likeverdig helsetilbud over hele landet.

1. God helse og livskvalitet i hele befolkningen, med en helsetjeneste som reduserer de helsemessige ulikhetene
2. Gode pasientforløp og rask tilgang til tjenester i hele landet
3. Vår felles helsetjeneste skal være den foretrukne arbeidsplassen for fagfolk gjennom hele arbeidslivet
4. Sikre en bærekraftig bemanningssituasjon for å trygge kvaliteten i helsetjenestene over hele landet
5. Helse- og omsorgssektoren må være forberedt og fleksibel nok til å møte med pandemier, kriser og katastrofer

En trygg eldreomsorg

Norge går gjennom en historisk, demografisk endring. I 2021 var det for første gang over én million mottakere av alderspensjon fra NAV. Demografiutviklingen viser at andelen eldre i samfunnet vil øke. Samtidig har Helsepersonellkommisjonen slått fast at det vil bli færre fagfolk per pasient i fremtiden. Både samfunnet og helse- og omsorgstjenestene må derfor gjøre endringer i tiden som kommer. Arbeiderpartiet skal sikre innovasjon og nytenkning i tjenesten for å bedre utnytte ressursene samtidig som vi sørger for topp kvalitet i tjenestene, derfor skal vi løfte kompetansen i tjenestene. Slik skal vi sørge for at vår felles helsetjeneste fortsatt bidrar til at folk kan leve gode, trygge liv i årene som kommer. Det er en del av samfunnskontrakten.

I møtet med endringene må vi ha en helhetlig tilnærming for å sikre bærekraftige og likeverdige helse- og omsorgstjenester over hele landet. Dette er en utfordring som ikke kan løses i helse- og omsorgstjenesten alene. Vi må tenke nytt, og sammen. De fleste eldre ønsker å klare seg selv i størst mulig grad, og bo i sitt eget hjem så lenge de vil og kan. Men både stat og kommune kan gjøre mer for å gjøre det enklere å bo trygt hjemme. Husbanken må styrkes, og det må lages et eget boligprogram for eldre som sikrer at alle eldre kan bo i en egnet bolig.

Det er på særlig fire områder der vi må lykkes: Levende og aldersvennlige lokalsamfunn, boliger som er tilpasset eldre og alderdommen, kompetente og myndiggjorte medarbeidere, og trygghet for tjenester og støtte til pårørende.

For å sørge for gode tjenester i årene som kommer, må vi begynne med fagfolka. Vi trenger et fagarbeiderløft og må fortsette jobben for at hele, faste stillinger skal være standarden. Vi må få på plass bedre oppgavedeling mellom fagfolk og tjenestenivåer, og vi må utvikle bedre rammer for pårørende. Vi trenger å skape trygge hjem for eldre, uavhengig av om hjemmet er sykehjem, tilrettelagt bolig eller huset du alltid har bodd i. Samtidig som vi utvikler nye modeller for aldersvennlige hjem, skal vi fortsette å bygge flere sykehjemsplasser for dem som trenger det. Vi skal også ta i bruk teknologi som skaper trygghet og som gjør at helsepersonell kan bruke tiden sin best mulig sammen med de som trenger hjelp og støtte. Da må vi tørre å ta i bruk ny teknologi, lære oss nye måter å jobbe på og å sørge for at opplæring for både de som jobber i tjenesten og for de som skal nyttiggjøre seg av ulike innovasjoner. Det handler om å skape trygghet i fellesskap.

Arbeiderpartiet vil

- Sørge for at det bygges flere gode boliger å bli gamle i.
- Sørge for bedre støtte- og avlastningstilbud for pårørende, blant annet gjennom enklere oppfølging og kompetanseheving. Dette utvikles etter mål om et mer likestilt samfunn.
- Sørge for at mennesker med demenssykdom gis aktivitetstilbud, både de som bor hjemme og de som bor på institusjon.
- Gi de ansatte tid og tillit til å utforme tjenester sammen med brukeren.
- Sørge for gode og helhetlige pasientforløp, så helsetjenesten jobber sammen om tjenester til de eldre.
- Styrke investeringstilskuddet for heldøgns omsorgsplasser for å hjelpe kommunene med å dekke behovet.
- Mobilisere til investering og bruk av velferdsteknologi som bidrar til mestring og trygghet i hverdagen.
- Åpne for at flere kan bidra med sin kompetanse inn i omsorgstjenesten.

Mestre utfordringer i livet

De siste årene, blant annet som følge av pandemien, ser vi et økende behov for å styrke innsatsen for den psykiske helsen i Norge. Psykiske plager og lidelser rammer alle aldersgrupper av befolkningen. Samtidig ser vi en særlig bekymringsfull økning hos barn og unge. Fellesskapet skal legge til rette for at flere opplever god psykisk helse og livskvalitet, gjennom tilgang på gode tjenester uavhengig av adresse og størrelse på lommeboka. Vi må bli bedre på å forebygge, slik at livskriser og milde psykiske helseplager ikke utvikler seg til å bli psykiske lidelser.

Arbeiderpartiet vil sørge for et bredt, forebyggende tilbud som er mer tilgjengelig og mindre oppstykket. Vi trenger en opptrappingsplan for å øke kapasiteten og bedre kvaliteten i vår felles helsetjeneste. Vi må styrke det helsefremmede og forebyggende, vi må øke kapasiteten i lavterskel psykisk helsetjenestene i kommunene, og vi må bedre tilbudet for de sykeste. Ved å styrke det forebyggende arbeidet og lavterskeltilbudene kan vi også sørge for mer tid til de pasientene som trenger det mest i psykisk helsevern. Også for studenter er det viktig med gode, tilpassede, lavterskeltilbud.

Det er avgjørende å komme tidligere inn sånn at vi forhindrer at lettere psykiske plager utvikler seg i en mer alvorlig retning. For barn og unge ønsker Arbeiderpartiet et godt, kommunalt lavterskeltilbud uten krav om henvisning. Forekomsten av psykiske problemer er like store for jenter og gutter. Guttene oppsøker helsetjenesten sjeldnere enn jenter og har en opplevelse av mange av hjelpetiltakene ikke er til for gutter. Skal vi klare å hjelpe alle må vi ha et hjelpeapparat som treffer alle. I en bærekraftig helsetjeneste må vi klare å hjelpe folk raskt nok. Ett viktig grep er innføring av henvisningssamtale i barne- og ungdomspsykiatrien, slik at barn og deres familier blir tatt på alvor i møte med helsetjenesten. Enten man skal til lavterskel tilbud i kommunen eller videre i et behandlingsforløp fortjener alle å få en skikkelig vurdering.

Det er en klar sammenheng mellom psykisk helse, livsmestring og generell god helse. Mange som opplever livskriser som sorg og sykdom trenger ekstra støtte, rom og tid til å håndtere egne følelser og bygge seg en ny hverdag. I slike situasjoner skal vi ha velferdsordninger som sikrer at de som trenger ekstra tilrettelegging får det.

Vi vil støtte opp lavterskelkampanjer for psykisk helse. Et godt eksempel er kampanjen ABC - act, belong, commit, som er psykisk helses versjon av fem om dagen. Gjennom å gjøre noe aktivt, gjøre noe sammen og gjøre noe meningsfullt bygger man opp en sterkere psykisk helse.

Arbeiderpartiet vil

- Sørge for at det er tilgang på lavterskel psykisk helsehjelp i alle kommuner.
- Styrke forebyggende arenaer som frivilligheten, idretten, fritidsklubber og møteplasser for eldre.
- Utrede et tettere samarbeid mellom sykehus og kommuner rundt barn og unge i psykisk helsevern, og pilotere helintegreerte tjenester mellom nivåene.
- Støtte pårørende til pasienter i psykisk helse og rus.
- Utvide ordninger for digital helsehjelp, spesielt rettet mot unge.
- Styrke samarbeidet mellom det offentlige og frivillige organisasjoner som jobber målrettet med psykisk helse.
- Innføre prøveprosjekt for gutter og øke kunnskapen om gutters psykiske helse, blant annet gjennom helsestasjon.
- Satse ytterligere på forebyggende tiltak for studenters psykiske helse i dialog med samskipnadene, blant annet arbeid mot ensomhet i samarbeid med samskipnadene.
- Vurdere rekruttering av psykologistudenter til lavterskel psykisk helsetjenester.
- Utvikle egne tiltak som skal styrke den psykiske helsen til minoriteter.

Folkehelse

Et godt folkehelsearbeid fremmer bedre helse for enkeltpersoner, og motvirker fremvekst av sykdom i befolkningen. Vi ønsker en folkehelse som gir bedre livskvalitet og en god psykisk helse, hindrer utenforskap, styrker arbeidsevne, og reduserer behovet for medisinsk behandling.

For Arbeiderpartiet er målet klart: Alle skal ha mulighet til å holde seg friske og leve gode, lange liv, uavhengig av bakgrunn og livssituasjon. Da må vi redusere sosiale helseforskjeller gjennom universelle tiltak rettet mot hele befolkningen. Samtidig ser vi at minoriteter har egne utfordringer som må møtes med målrettede tiltak.

Den samiske befolkningen opplever noen særskilte helseutfordringer. Mangel på samisk språk- og kulturkompetanse kan føre til at den samiske befolkningen ikke får likeverdige helsetilbud. Arbeiderpartiet mener det er viktig å innhente mer kunnskap om helsetilstanden i den samiske befolkningen for å danne et bedre grunnlag for et bedre helsetilbud. Vi må styrke innsatsen for å utdanne samisktalende helsearbeidere og styrke samisk språk- og kulturkompetanse innen helse- og omsorgsutdanningene.

Kjønnsperspektivet har vært lite vektlagt i folkehelsearbeidet. Kvinner lever lengre, men er mer syke, går oftere til legen og får oftere behandling for diffuse diagnoser enn menn. Det har historisk vært for lite forskning på kvinnehelse og det er for store forskjeller i forståelsen av og behandlingen av typiske kvinnehelsesykdommer.

Behandling av dårlig tannhelse er dyrere enn forebygging, noe som bidrar til at tannhelsesystemet fungerer som en ulikhetsfelle. Skolehelsetjenesten spiller en viktig rolle i dette arbeidet og rabattordningen for ungdom er blitt utvidet. Mange kommuner har allerede innført ordninger med skolemat, Arbeiderpartiets mål er at det skal innføres et sunt skolemåltid for alle.

Vår folkehelsepolitikk skal det gjøre det lettere for folk å ta valg som bygger opp om en god helse. For å lykkes i vårt arbeid må vi få på plass en sektoroverskridende innsats. I et sosialdemokratisk samfunn er det ikke bare enkeltmenneskets oppgave, det er fellesskapets oppgave.

Arbeiderpartiet vil

- At folkehelsepolitikken har som hovedmål å redusere sosiale helseforskjeller
- Gjøre det lettere og billigere å ta sunne valg. Frukt, grønnsaker, fisk og rene kjøttprodukter skal bli billigere.
- Følge opp kvinnehelseutvalgets funn om kjønnsperspektiv i helsetjenester og helseforskning.
- Øke deltakelsen blant grupper som i for liten grad deltar i de nasjonale screeningtilbudene og masseundersøkelsene.
- Øke den fysiske aktiviteten i skolen og i samfunnet ellers.
- Gjøre tilgangen til prevensjon og sanitetsprodukter i skolen enklere.
- Personer med kjønnsinkongruens må sikres gode og helhetlig helsehjelp.
- Styrke det forebyggende arbeidet for god tannhelse.

Styrket rusforebygging og -behandling

Arbeiderpartiet skal gjennomføre en forebyggings- og behandlingsreform for rusfeltet, i tråd med vår sosialpolitikk. Fellesskapet skal stille opp, slik at færre utvikler problematisk rusbruk og rusavhengighet.

For å forebygge utvikling av rusavhengighet mener vi at helse- og hjelpetilbudet til mennesker som er i ferd med å utvikle omfattende problemer må bli bedre. Straffereaksjoner kan for enkelte komme i veien for å gi god hjelp. Tiltakene som benyttes i møte med mennesker som bruker ulovlige rusmidler skal være i tråd med menneskerettighetene, forholdsmessige og i tråd med påtalemyndighetenes gjeldende vurderinger.

Vi må vi bruke hele verktøykassen, lavterskel psykisk helsehjelp, mer inkluderende skole og bygge sterke og inkluderende lokalsamfunn. Vi har gode erfaringer med oppsøkende team og det er behov for å utvide og styrke bruken av disse.

Det er et mål at flere skal leve tryggere og bedre liv. Rusavhengige har behov for mer hjelp fra fellesskapet enn vi gir i dag. Det er derfor behov for å se på hvordan skadebegrensende tiltak kan organiseres bedre og en gjennomgang av legemiddelassistert rehabilitering (LAR) der vi bredder ut tilbudet innen substitusjonsbehandling.

Mange steder ser vi botilbud som er mangelfulle og lite verdige. Å tilby et verdig og godt botilbud i kommunene er et mål. Det vil bidra til at flere opplever økt trygghet og stabilitet, noe som også gir bedre rammer for å starte veien mot et rusfritt liv. Vi må sikre gode overganger mellom kommuner og spesialisthelsetjenesten for personer med ruslidelser. Det er viktig at det er et integrert ettervern med arbeid, fritidstilbud og bolig.

Arbeiderpartiet vil

- Styrke det oppsøkende arbeid i kommunene.
- Utvide funksjonen til de rådgivende enhetene som lavterskel inngangsport til kommunens tjenester og helsehjelp.
- Sikre at alle virkemidler brukt i arbeidet med rus skal være i tråd med menneskerettighetene, være forholdsmessige og i tråd med påtalemyndighetenes gjeldende vurderinger.
- Bidra til at flere med rusavhengighet får et verdig botilbud.
- Fjerne egenandelene i LAR, gjennomgå LAR og bredde ut tilbudet om substitusjonsbehandling.
- Gjennomgå regelverket for etablering av brukerrom med mål om å opprette flere
- Økt og mer målrettet støtte til frivillige og ideelle organisasjoners forebyggende arbeid.
- Videreføre og nå flere i naloksonprosjektet.
- Evaluere bruken av ungdomskontrakter.

Fastlegeordningen

Fastlegeordningen er grunnmuren i vår felles helsetjeneste. Arbeiderpartiet er tydelige på at alle innbyggere skal ha en fastlege å gå til. Det skal ikke være betalingsevnen til enkeltpersoner som avgjør om man har tilgang på rask eller god helsehjelp. En slik utvikling vil skape et dårligere offentlig tilbud, mer sosial ulikhet, og utbredelse av helseplager på sikt.

Vi vil utvikle våre lokale helsetjenester sånn at de er tilgjengelige for innbyggerne og gir likeverdige tjenester til alle. Arbeiderpartiet vil fortsette å styrke fastlegeordningen, med særlig fokus på at fastlegene skal få mer tid til pasienter som trenger det mest. Vi ser at fastlegers kompetanse og kapasitet ikke utnyttes godt nok i dag. Oppgavefordelingen innad i helsetjenesten skal derfor gjennomgås.

Det er samtidig et selvstendig mål at fastleger lettere kan kombinere familieliv med arbeidshverdagen. Arbeiderpartiet vil ha en struktur som bidrar til at helsetjenesten generelt, og fastlegeordningen spesielt, blir mer bærekraftig over tid – for både pasientene som trenger mer tid med fastlegen sin, men også for å kunne rekruttere nye, unge leger inn i et viktig yrke.

Arbeiderpartiet vil:

- I samarbeid med partene i arbeidslivet skal vi følge opp fastlegeutvalget og vurdere om at det skal bli lettere å være syk fra jobb uten å trenge sykemelding.
- Legge til rette for faste rekrutteringsstillinger og muligheter for ansettelse i kommunene, og samtidig gi rom for fastleger som driver etter næringsmodell.
- Innføre profesjonsnøytrale takster, slik at annet personell kan avlaste fastlegene og gi pasientene et enda bedre tilbud.
- Bruke finansieringsordningene for å bidra til økt administrasjonskompetanse på fastlegekontorer, for å frigjøre legekapasitet.

Sykehus

Vi skal ha en helsetjeneste i verdensklasse der fagfolkene står i front. En felles offentlig helsetjeneste, styrt av felleskapet og finansiert over skatteseddelen, er det beste forsvaret mot økte forskjeller. Vår felles helsetjeneste skal være til stede over hele landet med god kvalitet og moderne behandlingstilbud.

Helseforetaksreformen løste noen av de største utfordringene i sykehusene da den ble innført for 20 år siden. Pasientene har i dag endrede behov og forventninger til sykehusene. Medisinsk har utviklingen gått svært fort, og vi skal sikre at Norge er i front i denne utviklingen. Særlig er det behov for mer sammenheng mellom nivåene i tjenesten. Eldre pasienter med store hjelpebehov, mennesker med psykiske lidelser og rusavhengighet, kronikere og kvinner i fødsel forventer alle at pasientforløpet er sømløst og helhetlig. Arbeiderpartiet vil derfor ta grep som sikrer, videreutvikler og styrker vår felles helsetjeneste for fremtiden, slik at alle som bor i Norge kan være trygge på å få den hjelpen de trenger. Det er behov for å modernisere hvordan sykehusene styres og styrke samhandlingen mellom kommuner og sykehus. Vi skal endre finansieringsordningene, styrke basisfinansieringen og vi skal styrke samspeillet mellom lokalsamfunnene og sykehusene.

Det har blitt bygget mange nye sykehus i Norge de siste årene, men det er fortsatt store investeringsbehov. Finansieringsordningen for sykehusene har gjort at byggeprosjekter har kommet for sent i gang. Mangelen på likviditet i sykehusene og kravene til egenkapital har ført til at det har blitt bygget for smått, for treigt og for lite sammenhengende. Resultatet har vært sykehus som er uhensiktsmessige før de er ferdigbygde. Denne utfordringen løses ikke av å skille drift fra investeringer. Totalbevilgningen til sykehusene blir ikke større av at pengesekken blir delt i to. Men det er nødvendig med endringer i modellen for finansiering, slik at byggene ikke blir satt i gang for sent og blir bygget for små.

Det er bekymringsfullt at utviklingen i helsetjenesten har gått mot et todelt helsevesen. Vi har tatt et oppgjør med Høyresidens privatiseringsreformer i helsetjenestene. Et kommersielt helsetilbud på siden av den offentlige, finansiert av forsikringsprodukter og høye egenbetalinger, er oppskriften på økte forskjeller og tapper det offentlige for både menneskelige og økonomiske ressurser. Samarbeid med private og ideelle aktører bør supplere det offentlige gjennom langsiktige avtaler, men det er kun vår felles helsetjeneste som kan sikre trygg og god helsehjelp til alle. Vi skal derfor innføre nye verktøy for å begrense og regulere private aktører når det er en trussel for driften av vår felles helsetjeneste.

Arbeiderpartiet vil:

- Erstatte dagens innsatsstyrte finansiering med en toppfinansieringsordning og øke grunnfinansieringen.

- Gjøre helseforetakene i stand til å bygge sykehus som er store nok uten at de må spare opp egenkapital først, gjennom endringer i modellen for finansiering av investeringer.
- Styrke den demokratiske medvirkningen i helseforetakene og styrke kommunenes rolle i møte med helseforetakene.
- Regulere det private helsemarkedet strengere gjennom en omsetningsavgift på helseforsikringer og en godkjenningsordning for etablering av privatfinansierte helsetjenester når slike etableringer truer rekrutteringen til den offentlige helsetjenesten.

Enstemmig vedtatt.